

010000, Астана, Парламент Мәжілісі

201__жылғы «__» _____

№ _____

010000, Астана, Мажиліс Парламента

«__» _____ 201__года

№ _____

№ исх: ДЗ-38 от: 08.02.2018

2018 жылғы 07 ақпанда
жарияланған

**Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
Б.Ә. Сағынтаевқа**

Депутаттық сауал

Құрметті Бақытжан Әбдірұлы!

Қазақстан ірі уран өндіруші ел болып саналады және барланған қорлары бойынша әлем бойынша екінші орында тұр (Австралиядан кейін). Қазақстандық уран концентраты әлемдік бейбіт атом энергетикасының 40%-ын қамтамасыз етуде және іс жүзінде әлемнің АЭС пайдаланылатын барлық елдеріне жеткізіледі.

Радиоактивті шикізаттардың стратегиялық қорын иелену мемлекетке өз тұрғындарының қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша ерекше міндеттер жүктейді. Бірақ, кейбір фактілер қабылданып жатқан шаралардың жеткіліксіздігін аңғартады.

Мәселен, Солтүстік Қазақстан облысының Айыртау және Ғабит Мүсірепов аудандарында радиоактивті потенциалды көзі болып табылатын уран кен орындарының консервациялаған өнеркәсіптік алаңдары бар.

Оларды консервациялау жұмыстарына 2001-2006 жылдар аралығында шамамен 250 млн-дай қаржы жұмсалды.

Сонымен қатар, 2015 жылы Солтүстік Қазақстан облысының прокуратурасы жүргізген тексеріс барысында аталған алаңдардың консервация сапасы заңнама талаптарына сәйкес келмейтінін және ондағы радиоактивтер көзі тұрғындар денсаулығына кері әсерін тигізетіндігі анықтады.

2016 жылдың 2 ақпанында прокуратура Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Атомдық және энергетикалық қадағалау мен

бақылау комитетіне анықталған заң бұзушылықтарды жою туралы ұсыныс енгізген.

Мәселенің айтарлықтай өзектілігіне қарамастан, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Атомдық және энергетикалық қадағалау мен бақылау комитеті алғашқы шараларын 2016 жылдың маусым айында формальды түрде қабылдады. Энергетика министрлігі Солтүстік Қазақстан әкімдігіне қосымша консервациялау жұмыстарын жергілікті бюджет қаражаты есебінен жүргізуді ұсынды. Қаралып отырған мәселенің жергілікті атқарушы органның құзыретіне кірмейтінін, сол себепті ақшаны бөлу заңды бұзусыз болмайтынын Министрлікке мәлім болмағанын елестету қиын.

Тек 2016 жылдың 13 желтоқсанында Қазақстан Республикасы Премьер Министрінің орынбасары А.И. Мырзахметовтың Қаржы министрлігі және республиканың басқа да мүдделі мемлекеттік органдарына жұмыстарды қаржыландыру тетіктерін анықтау мен ұсыныс әзірлеу туралы тапсырма жолданған.

Бірақ, бұл мәселе сол күйі қолға алынбады. 2017 жылғы тамыз айында министрліктің консервациялау үшін 2018 жылға сұраған шығындары Республикалық бюджет комиссиясынан қолдау таппады.

Осылайша, радиациялық қауіпсіздік мәселесі екі жыл бойы шешімін таппай келеді.

Уран көзі шығатын аумақтың 30 шақырым радиусында 13 мың тұрғыны бар 6 елді мекен және егістік алқаптар және жайылымдар орналасқан.

Солтүстік Қазақстан облысы онсызда Республика бойынша жалпы өлім көрсеткіші бойынша алдыңғы қатарда тұрғындардың бірі, өмір сүру ұзақтығы бойынша ең төменгі көрсеткіштердің бірі, ауруға шалдығу дәрежесі бойынша 5-ші орында тұр. Дәлірек айтқанда, осы Айыртау және Ғ. Мүсірепов аудандарында ең жоғары өлім және ауру көрсеткіштері белгіленген. Аталған аудандар бойынша соңғы 5 жылда қатерлі ісік ауруымен ауыратын адамдар саны орташа есеппен сәйкесінше 86 және 89 адамды құрайды.

«Халықтың радиациялық қауіпсіздігі туралы» Заңның 19-бабына сәйкес Қазақстан Республикасының иондандырушы сәулеленудің адам организміне белгіленген нормалардан жоғары радиациялық әсер етуіне жол бермеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу арқылы қамтамасыз етілетін радиациялық қауіпсіздікке құқығы бар.

Құрметті Бақытжан Әбдірұлы!

Баяндалған мән-жайларды ескере отырып, оның тұрғындарының денсаулығы үшін аса маңызды екенін назарға алып, осы депутаттық сауалымызды қарауыңызды және Солтүстік Қазақстан облысы халқының радиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша кідіріссіз шаралар қабылдауыңызды сұраймыз.

Осындай жағдайлардың болашақта қайталанбауы үшін республика аумағындағы консервацияланған радиоактивті кен орындарын тексеру жүргізген жөн.

«Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық Заңының 27-бабына сәйкес белгіленген мерзімде жазбаша түрде жауап беруіңізді сұраймыз.

**Құрметпен,
«Нұр-Отан» партиясы
фракциясының депутаттары**

Қ. Мусин

А. Қожахметов

Н. Дулатбеков

К. Мұсырман

А.Тасболатов

Қазақстан Халықтары Ассамблеясынан

А. Мурадов

Орынд.: А. Айнабеков
т.: 74-67-80
Ainabekov@parlam.kz

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі

201__жылғы «__»_____

№ _____

010000, Астана, Мәжіліс Парламента

«__»_____201__года

№ _____

Оглашен 7 февраля 2018 г.

**Премьер-Министру
Республики Казахстан
Сагинтаеву Б.А.**

Депутатский запрос

Уважаемый Бакытжан Абдирович!

Казахстан является крупнейшим производителем урана в мире и вторым по разведанным запасам (после Австралии). Казахский урановый концентрат обеспечивает около 40% потребностей мирной атомной энергетики и поставляется практически во все страны мира, где эксплуатируются АЭС.

Обладание стратегическими запасами радиоактивного сырья налагает на государство особые обязанности по обеспечению безопасности собственного населения. Но некоторые факты свидетельствуют о недостаточности принимаемых мер.

Так, на территории Айыртауского района и района им. Габита Мусрепова Северо-Казахстанской области находятся законсервированные промышленные площадки урановых месторождений, являющиеся потенциальным источником радиоактивности.

За период с 2001 по 2006 годы на их консервацию было затрачено порядка 250 млн. тенге.

Вместе с тем, в 2015 году прокуратура Северо-Казахстанской области при проверке установила, что качество консервации указанных площадок перестало отвечать требованиям законодательства, а радиоактивные источники

представляют угрозу для жизни и здоровья населения. Уровень гамма-излучения более чем в 2 раза превышает допустимый.

Еще 2 февраля 2016 года прокуратурой внесено представление об устранении выявленных нарушений в Комитет атомного и энергетического надзора и контроля Министерства энергетики Республики Казахстан.

Несмотря на вопиющую актуальность проблемы, первые меры Министерством были приняты только в июне 2016 года, но приняты формально. Минэнерго предложило произвести дополнительную консервацию месторождений акимату Северо-Казахстанской области за счет средств местного бюджета. Сложно представить, что Министерству не было известно о том, что рассматриваемая проблема не входит в компетенцию местных исполнительных органов и поэтому денежные средства не могут быть выделены без нарушения закона.

И лишь 13 декабря 2016 года Министерству финансов и другим заинтересованным государственным органам республики было направлено поручение заместителя Премьер-Министра Республики Казахстан Мырзахметова А.И. об определении механизмов финансирования работ и выработки предложений.

Но, как говорится, гора родила мышь. В августе 2017 года заявленные Министерством расходы на консервацию месторождений на 2018 год не были поддержаны Республиканской бюджетной комиссией.

Таким образом, проблема радиационной безопасности остается не решенной на протяжении двух лет.

Между тем, в радиусе 30 км от урановых рудников находится 6 населенных пунктов с населением более 13 тыс. человек, имеются посевные площади и пастбища.

Северо-Казахстанская область и без того занимает одно из ведущих мест по общему уровню смертности в республике, один из самых низких показателей продолжительности жизни, 5 место по заболеваемости населения.

Причем высокие смертность и заболеваемость отмечаются именно в Айыртауском районе и районе им. Г. Мусрепова. Показатель заболеваемости злокачественными новообразованиями в указанных районах последние 5 лет составляет в среднем соответственно 89 и 86 человек.

Согласно статье 19 Закона «О радиационной безопасности населения», граждане Республики Казахстан имеют право на радиационную безопасность, которое обеспечивается проведением комплекса мероприятий по предотвращению радиационного воздействия на организм человека ионизирующего излучения выше установленных норм.

Уважаемый Бакытжан Абдирович!

С учетом изложенных обстоятельств, принимая во внимание их огромную важность для здоровья населения, просим рассмотреть настоящий депутатский запрос и принять безотлагательные меры по обеспечению радиационной безопасности населения в Северо-Казахстанской области.

Провести ревизию законсервированных радиоактивных месторождений на территории республики в целях предупреждения возникновения подобных ситуаций в будущем.

В соответствии со статьей 27 Конституционного закона Республики Казахстан «О Парламенте Республики Казахстан и статусе его депутатов» просим дать письменный ответ в установленный законом срок.

**С уважением,
Депутаты –
от фракции партии «Нұр-отан»**

К. Мусин

А.Кожаметов

Н. Дулатбеков

К. Мұсырман

А. Тасбулатов

от Ассамлеи Народа Казахстан

А. Мурадов

Исп.:Айнабеков А.
Тел.746780
Ainabekov@parlam.kz